

Dino Milinović

Nec Vi Nec Insidiis, Leo Et Draco: lav, zmaj i Kristov trijumf

Početak je 5. stoljeća sveti Augustin najavio dolazak *Christiana tempora* imajući viziju Krista u ulozi rimskog cara, u punoj vojničkoj opremi, sa štitom i mačem u ruci. Novi motiv Krista, nastao spajanjem simbola kršćanstva i Rimskog Carstva, svakako je prizor mladolikog Krista u vojničkoj odori kako gazi demonska stvorenja. Uzor ovom prikazu nije teško prepoznati u prizorima političke propagande, u kojima carevi gaze likove poraženih protivnika. Međutim, tijekom kasnog razdoblja Carstva, poraženi gubi ljudski oblik prezrenog barbarina i poprima tijelo zmijske, reptila ili zmaja – simbola neprijatelja Carstva. Prve primjere ove ikonografije nalazimo na novcu cara Valentinijana III., iako neki primjeri kovani za vrijeme cara Honorija posjeduju slične karakteristike. Pretpostavlja se da se na mozaiku u crkvi Santa Croce u Ravenni (5. stoljeće), koji se nije sačuvao, nalazio prikaz ovog motiva u monumentalnoj veličini. Čini se kako je carska ikonografija imala značajan utjecaj u stvaranju još jednog simbola trijumfalnog Krista, u vremenu kad su potučeni posljednji pripadnici poganske kulture Rima. Važno je sagledati i obrnuti proces, gdje nova strujanja, posebice kršćanske ideje, prodiru u tradicionalne prikaze i stvaraju drugačije simbole. Time se izriču nove religijske i političke koncepcije, a osobito promijenjena uloga kršćanskog cara. Prikaz Krista kako gazi demonska stvorenja odnosi se na 13. stih 90. psalma, koji je Augustin, i neki crkveni oci iz kasnijeg perioda, često citirao kao primjer novog simbolizma i spoja biblijskih aluzija i tradicionalnog carskog prikazivanja.

Prijevod s engleskoga: Virna Car